

Faglig kontakt under eksamen: Paul Arne Østvær
Telefon: 73 59 35 17

EKSAMEN I FAG SIF5009 MATEMATIKK 3

Bokmål

Fredag 22. desember 2000

Kl. 09:00-14:00

Sensur: 2. februar 2001

Hjelpemidler:

- Typegodkjent kalkulator med tomt minne.
- Rottmann: Matematisk Formelsamling.

Alle svar skal begrunnes, og det skal gå klart fram hvordan svarene er oppnådd.
Svar tatt rett fra kalkulator godtas ikke som fullgodt svar.

Oppgave 1

- Finne tredjerøttene til i . Skriv røttene på formen $a + ib$ der a og b er reelle tall, og tegn røttene i det komplekse plan.
- Finne alle komplekse tall $z = x + iy$ slik at $|z + \sqrt{2}| - |z - \sqrt{2}| = 2$.
Tegn figur av løsningene.

Oppgave 2

Gitt initialverdiproblemet

$$(*) \quad xy' + 2y = 4x^2, \quad y(1) = 2.$$

- Finne løsningen $y = y(x)$ av $(*)$ for $x > 0$.
- Tilnærm $y(\frac{5}{2})$ ved hjelp av Eulers metode med skrittlengde $h = \frac{1}{2}$. Hvor stort er avviket i svaret sammenlignet med den eksakte verdien?

Oppgave 3

Finn generell løsning av differensialligningene

a) $2y'' - 3y' + y = 2xe^x$

b) $y'' - 2y' + 2y = \frac{e^x}{\cos x}, |x| < \frac{\pi}{2}$.

Oppgave 4

La a, b og c være reelle tall. Gitt ligningssystemet

$$(*) \quad A\mathbf{x} = \begin{bmatrix} a \\ b \\ c \end{bmatrix}, \text{ der } A = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 2 & 1 \\ 1 & 2 & 4 & 3 \\ 3 & 1 & 2 & -1 \end{bmatrix}.$$

- a) Hvilken sammenheng må det være mellom a, b og c for at $(*)$ skal ha løsning?
Angi en basis for $\text{Col}(A)^\perp$.
- b) Løs $(*)$ når a, b og c er slik at $\mathbf{x} = (0, 1, 1, -1)$ er en løsning, og finn en basis for $\text{Null}(A)$.
- c) Finn en basis for $\text{Row}(A)$ og $\text{Col}(A)$.

Oppgave 5

La V være underrommet av \mathbb{R}^4 utspent av vektorene

$$\begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \\ -1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 \\ -2 \\ 1 \\ 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 2 \\ 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 \\ 3 \\ 3 \\ 1 \end{bmatrix}.$$

- a) Finn en basis for V blant de gitte vektorene.
- b) Finn en ortogonal basis for V .

Oppgave 6

Gitt matrisen

$$A = \begin{bmatrix} -4 & 1 & 2 \\ 3 & -3 & 3 \\ 2 & 1 & -4 \end{bmatrix}.$$

- a) Finn egenverdiene til A og en egenvektor for hver av dem. Finn også en matrise P og en diagonalmatrise D slik at $P^{-1}AP = D$.

I en modell for befolkningsutviklingen i tre byer A, B og C, ser man kun på flytting mellom byene, og fødsels- og dødstallene innen en og samme by.

Pr. tidsenhet endrer befolkningen seg som følger ved flytting mellom byene:

Fra A flytter 3‰ av befolkningen til B og 2‰ til C.

Fra B flytter 1‰ av befolkningen til A og 1‰ til C.

Fra C flytter 2‰ av befolkningen til A og 3‰ til B.

Dessuten er den interne endringen i befolkningen pr. tidsenhet gitt ved

$$A: 1 \text{ ‰} , \quad B: -1 \text{ ‰} , \quad \text{og } C: 1 \text{ ‰} .$$

La $a(t)$, $b(t)$ og $c(t)$ være folketallet i byene A, B og C ved tiden t , og la $\mathbf{y}(t) = (a(t), b(t), c(t))$. Vi bruker en kontinuerlig modell og antar at $a(t)$, $b(t)$ og $c(t)$ er deriverbare funksjoner av tiden t .

- b) Finn en matrise B slik at

$$(*) \quad \mathbf{y}' = B\mathbf{y},$$

og finn generell løsning av (*).

- c) Ved tiden $t = 0$ er befolkningen i de tre byene gitt ved

$$A : 150000 , \quad B : 200000 , \quad C : 250000.$$

Hva blir befolkningsfordelingen på lang sikt, det vil si når $t \rightarrow \infty$?

Oppgave 7

La A være en $n \times n$ -matrise, og la \mathbf{x} være en n -vektor slik at $A^3\mathbf{x} = \mathbf{0}$, mens $A^2\mathbf{x} \neq \mathbf{0}$.
Vis at vektorene \mathbf{x} , $A\mathbf{x}$ og $A^2\mathbf{x}$ er lineært uavhengige.